

Svensk Reumatologisk Förening

Swedish Society for Rheumatology

[Tillbaka](#)

Guillaume de Baillou (Ballonius) - Reumatologins fader

Ido Leden

(REU-bulletinen oktober 2004)

Guillaume de Baillou (Ballonius) föddes i en förort till Paris 1538. Familjen var förhållandevis välbärgad. Fadern Nicolas var matematiker och arkitekt. Den unge Ballonius visade tidigt begåvning och fallenhet för studier. Han tillägnade sig snabbt betydande kunskaper i grekiska och latin för att sedan enligt den tidens ordning påbörja studier inom den filosofiska fakulteten. Tidigt var han dock inriktad på att efter sin filosofiska grundexamen fortsätta med medicinska studier. Parisakademien var konservativ och studierna helt teoretiska med total fokusering på Hippokrates och Galenos läror och skrifter. Ballonius gjorde en snabb akademisk karriär och var uppskattad som lärare. Många i hans situation skulle ha fortsatt att helt ägna sig åt teoretisk undervisning men Ballonius prioriterade att också vara verksam som läkare på fältet. Mycket korta perioder var han sannolikt läkare vid hovet och han hade flera lukrativa erbjudanden om att bli livmedikus åt olika högt uppsatta aristokrater. Han avböjde som regel då han visste vilken livegenskap ett sådant åtagande skulle medföra. I stället föredrog han att ha en varierande poliklinik med bland annat inriktning på barns olika sjukdomar.

Titelsidan till Opera Omnia som trycktes 1762

Ballonius som epidemiolog

1500-talets Paris var en orolig stad med våld, krig och farsoter. Ballonius både fängslades och förfasades över de epidemier som av och till härjade staden. Han gjorde noggranna anteckningar över dessa, vilket gjort att han i flera sammanhang lanserats som den förste epidemiologen (2, 3, 5). Andra har dock ifrågasatt om detta synsätt är berättigat (Goodall, ref 4). Goodall framhåller Ballonius kliniska skicklighet men menar att kvalitén och värdet av de epidemiologiska observationerna kan diskuteras då de i stort bara består av anteckningar, om än noggrant förda, men utan försök till analys eller nytänkande. Ballonius, liksom många samtida, ifrågasatte nästan aldrig Hippokrates och Galenos teser. Deras läror följdes praktiskt taget bokstavstroget trots att egna erfarenheter i många sammanhang borde resulterat i kritiskt ifrågasättande och omvärdering med nyorientering. Enstaka pionjärer gjorde så, exempelvis Vesalius och Paracelcius, men Ballonius och medlemmarna av Parisakademien tillhörde inte dessa.

Ballonius som läkare och reumatolog

Som icke-latinare är man hänvisad till översättningar av Ballonius verk. Kända sådana är Ruhmanns (ref 1a) till tyska och Bernards

(ref 1 b) till engelska av Liber de Rheumatismo & pleuritide dorsali. Engelsmannen Goodall har 1935 utöver utförliga biografiska data också givit ett noggrant referat av innehållet i Epidemiorum (4). Jag har inte lyckats finna någon översättning av de Arthritide. Av ovan nämnda översättningar framgår att Ballonius var en god och empatisk kliniker. I Epidemiorum beskrivs ett flertal smittsamma sjukdomar och febertillstånd, sannolikt mässling, röda hund och smittkoppor. Goodall vill ge Ballonius prioritet för beskrivningen av kikhosta.

I "de Rheumatismo" vill Ballonius fästa uppmärksamheten på en "sjukdom som tidigare inte adekvat beskrivits och definierats av de äldre" (Hippokrates och Galenos). "Denna kallas reumatikos affectus eller yttre utsöndring, apokrisis exo" (Rheumatismo). Den kännetecknas av smärta i habitus corporis, dvs. allt som är beläget under huden ner till de inre organen (således leder, muskler o.s.v., i princip rörelseorganen). Smärtorna är som regel kroniska om än av varierande svårighetsgrad och i många fall åtföljda och intensifierade av feber och trötthet. Ingenstans sägs klart att rheumatismus är förenad med ledsvullnad (vilket vissa uttolkare tyckt sig kunna läsa). Två kategorier av människor kan insjukna, dels de tidigare helt friska, dels de redan sjuka, nergångna och allmänpåverkade. Alla åldrar drabbas och inget sägs om könsskillnad. Klar åtskillnad görs mot Arthritide som är episodisk, betydligt mera lokalt drabbande och förenad med ledsvullnad. Behandlingen av Rheumatismo är den klassiska för tiden, nämligen åderlåtning, koppning, blodiglar, lavemang, kylande omslag och i någon mån dietrekommendationer.

Ballonius stora insats för reumatologin är att han bland alla den tidens plågor och åkommor fokuserar på det lidande och den funktionsnedsättning som smärttillstånd i rörelseorganen kan ge. Han urskiljer också ett tidigare dåligt avgränsat och definierat tillstånd som han kallar Rheumatismo (med dagens terminologi icke-inflammatoriska smärtor och postinfektiösa smärtor). Detta är ett smärttillstånd som klart skiljer sig från Arthritide. Ballonius markerar också att såväl Rheumatismo som Arthritide är sjukdomstillstånd i rörelseorganen och att olika katarrala tillstånd inte skall inkluderas i det förstnämnda begreppet, vilket de äldre författarna ofta gjort. Många menar att han därmed lagt grunden för en reumatologisk disciplin och han har därför givits hedersbeteckningen "Reumatologins fader." Vissa författare (3, 4) tycker sig i Ballonius efterlämnade skrifter t.o.m. kunna utläsa att han sett patienter med reumatisk feber och reumatoid artrit. Det finns enligt min bedömning inget som helst fog för en sådan åsikt; en uppfattning som också Ruhmann framför (1b).

Faktaruta

Ballonius 43 år gammal

Biografiska data Ballonius:

- Föddes 1538
- Avled 1616
- "Filosofie kandidat" (Bachelor) 1568
- Licentiat och läkarexamen 1570
- Dekanus Medicinska Fakulteten 1580
- Gifte sig med dotter till apotekare. Fyra barn, två söner och två döttrar.
- 21 böcker i manuskript + ett par traktat. Inga publicerades under hans livstid.
- 1635 den första postuma utgåvan (Consilia)
- 1640 Epidemiorum
- 1642 Liber de rhumatismo et pleuritidae dorsali
- 1645 (Paris) Opuscula Medica de arthritide, de calculo et urinarium hypostasi
- 1685 (Paris) Opera omnia Medica fyra volymer (Thevart*, ed)
- 1762 (Genève) Opera omnia Medica fyra volymer (Tronchin, ed)

*Släkting till Ballonius (brors sonson) vars förtjänst det är att flertalet av Ballonius verk blev tryckta.

Källor

1. Ballonius. Opera omnia medica, 4 vols. Tronchin ed. Geneva, 1762.

Översättningar

1a. Ruhman W. Das Rheumabuch des doctor Ballonius. Nach der Rheumaschrift des lateinischen textes. Liber de rhumatismo et pleuritide dorsali, Paris 1642. Mittenwald, Theohprastus verlag, 1938.

1b. Bernard C. The famous Parisian physician Gulielmus Ballonius's Book on Rheumatism - investigation of a disease that was not adequately portrayed and defined by the ancients. British Journal of Rheumatism 1940; 3:139 - 162.

2. Baillou Guillaume de, also known as Baillon and Ballonius. Dictionary of Scientific biography (volym 1). New York: Scriboners, 1970.
3. Editorial. Guillaume de Baillou (1538 - 1616). Clinician and epidemiologist. JAMA 1966; 195:173.
4. Goodall E.W. A French epidemiologist of the sixteenth century. Ann Med Hist 1935; 7:409 - 427.
5. Sjöberg S (Lund). Personligt meddelande, 1991.

Sidan senast uppdaterad: 2004-11-09
Copyright © 2004 Svensk Reumatologisk Förening
Bengt Lindell, webbredaktör